

Tema ali pa le drobci svetlobe. To je svet, ki ga poznajo slepi in slabovidni, letošnji nastopajoči na koncertu programa Človek za druge, ki je imel naslov Bodi svetloba. Da bi obiskovalci koncerta vsaj za nekaj trenutkov spoznali njihov svet, smo na začetku ugasnili luči. Le pesem in melodija klavirja sta napolnili dvorano. A svet naših nastopajočih ni bil teman; nasprotno, njihove melodije in petje so polne iskrenosti, svetlobe in topline. Nastopali so z resničnim žarom, ki sem ga začutila in me je spremljal še na poti domov. Kot je rekel že Mali princ: »Bistvo je očem nevidno.« Upam, da so delček tega začutili tudi ostali obiskovalci koncerta.

Tanja

leta 2014, ki se je s svojim odločnim in toplim nastopom približala ljudem. Sredi koncerta je na oder prišla energična Ema Kotar, vodja programa *Človek za druge*, in nam predstavila svoj vidik prostovoljstva in vodenja programa. Na koncertu so se predstavili izvajalci različnih umetnostnih zvrsti. Pobudo za prostovoljne prispevke je na komičen način v idrijskem narečju podala izkušena igralka Metka Pavšič, učenci in dijaki iz centra IRIS pa so pod vodstvom Neve Laščak samozavestno odpeli zanimive skladbe. Svoj talent sta nam predstavila tudi kantavtor Aleksander Novak in pevka Anja Pustak Lajovic, na koncu pa nas je navdušeno, s skladbo *Na golici*, v noč pospremil harmonikar Benjamin Škrab.

Ker bi bil brez poslušalcev koncert namenjen zgolj samemu sebi, objavljamo nekaj njihovih odmevov. Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so koncert podprli, da je uspel po načrtih. Hvala vam, Radio Ognjišče, tonski mojster Matej Kržišnik, fotograf Matjaž Maležič in oblikovalka Laura Teršar, Društvo prostovoljcev Vincencijeve zveze dobrote, Grafis trade d. o. o., SITIK d. o. o., Pečarstvo Hrovat, Žito Podravka d. o. o., Milo za drago, Agregat d. o. o., Zaslon - digitalni medij, Sputnik kavarna d. o. o., Matjaž Štojs s. p., Združenje Sazas. Na koncertu smo videli, da lahko tudi slepota rodi veliko novih talentov, ob koriščenju le-teh pa veliko veselja in življenjskega optimizma. Za nas videče pa je bil to dokaz, kaj vse je mogoče doseči, če ima človek voljo in željo. ◀

Samovrednotenje znanja

Pri izbirnem predmetu Matematična delavnica

■ **Tilka Jakob**, mag. fizike, prof. matematike in fizike, svetnica, poučuje na OŠ *Vitanje* in ima več kot 30 let pedagoških izkušenj. Zadnjih deset let je tudi ravnateljica. Napisala je vrsto člankov.

Članek opisuje način samovrednotenja znanja učencev pri izbirnem predmetu *Matematična delavnica (MD)* s pomočjo barvanja 'kolesa delavnice' in dopolnitve z odgovori sovrstnika in učitelja.

Uvod

Pri izbirnem predmetu MD se učenci ukvarjajo z dejavnostmi, povezanimi z matematiko, ter izmenjujejo svoje ideje in razumevanje matematike s sovrstniki in učiteljem. Pri rednem pouku matematike je poudarek na oblikovanju matematičnih pojmov ter na pridobivanju osnovnih proceduralnih in problemskih znanj. V MD pa je pomembno, da učencem na zanimiv način prikažemo uporabo znanja, obravnavanega pri rednem pouku. Vklju-

čujemo tudi izkustveno učenje vsebin, vsebine navezujemo na doživljanje učencev in matematično znanje poglobljamo v smereh, ki niso neposredno povezane z delom pri pouku matematike. Metode dela so zato drugačne. Prevladujejo aktivne oblike dela, prilagojene interesom in sposobnostni strukturi razreda. Pri doseganju ciljev predmeta se odločamo za samostojno delo, samostojno ali skupinsko preiskovanje in aktivno pridobivanje izkušenj (npr. delo z materiali, modeli itd.), učenje z igrjo, izdelavo projektov, diskusi-

jo ... Vsebino in obliko dela prilagodimo interesom in sposobnostim učencev. MD je lepa priložnost za učenje sodelovalnih spretnosti (zmožnost slediti dogovorom in pravilom, iskanje skupnih rešitev in sklepanje kompromisov ter deljenje z drugimi). Učni načrt MD vsebuje 12 sklopov, učitelju pa omogoča, da v vsakem razredu izbere 3 ali 4 od predlaganih sklopov in jih po potrebi prilagodi ter dopolni v skladu s svojimi izkušnjami in znanjem. Učenci, ki se odločijo za ta predmet, imajo možnost svoje matematično znanje izraziti v raznovrstnih dejavnostih. Pri tem predmetu so tudi ocenjeni. Poleg uveljavljenih oblik (npr. pisne naloge, ustno spraševanje) ocenjevanje predvideva tudi druge oblike: predstavitev seminarških in

projektnih nalog, matematične raziskave, domače naloge ... Učenčev znanje spremlja in ugotavlja učitelj, koristno pa je, da ga vrednoti tudi učenec sam. Pri tem predmetu imamo veliko možnosti. Kriterije ocenjevanja jim predstavimo na začetku šolskega leta. Vključimo lahko tudi elemente formativnega spremljanja, ko se učenci sami ocenijo oz. sami ovrednotijo svoje delo.

Samovrednotenje

Samovrednotenje, vrstniško vrednotenje, samoregulacija so nekateri od načinov formativnega spremljanja učenčevega napredka. Učenci presojo svoje dosežke in dosežke sošolcev na podlagi dogovorjenih kriterijev uspešnosti, ki izhajajo iz načrtovanih učnih ciljev in standardov. Pomembno je, da učitelj skupaj z učenci oblikuje namene učenja in kriterije uspešnosti ter da so ti zapisani razumljivo. Na podlagi svoje in sovrstnikove presoje drug drugemu pomagajo ugotavljati močna (kaj dobro zna) ter šibka (česa še ne zna) področja. Na podlagi tega učenec razmišlja, kako bi svoje dosežene rezulta-

te izboljšal, ter lahko načrtuje nadaljnje korake. Samovrednotenje znanja poleg tega prispeva tudi k učenčevemu oblikovanju in prevzemanju odgovornosti za lastno znanje ter oblikovanju lastne učne poti. Da bi izboljšal kakovost znanja ter kakovost učenja in poučevanja ter da bi se učenci dobro počutili, lahko učitelj pri izbirnem predmetu izbere tudi drugačne oblike ugotavljanja znanja.

Potek dela

Izbirni predmet MD učenci na naši šoli izberejo v 7., 8. in 9. razredu. Da bi učence razbremenila, večino programa izvajam v strnjeni obliki (v času od novembra do decembra). Delo poteka v soglasju s starši, ki otroke pripeljejo v CŠOD na Gorenje v petek popoldne, po njih pridejo v nedeljo popoldne. Preden pričnemo z delom, se dogovorimo za določena pravila, ki morajo biti upoštevana v domu in seveda pri izvajanju programa. Za samovrednotenje pripravimo 'kolo delavnice'. Učenci na list narišejo velik krog in ga razdelijo na določeno število enakih delov – krožnih izsekov. Ob njih zapišejo posamezno temo, ki jo bodo v tem delu vrednotili.

Po vsaki končani temi, v kateri je zajetih več nalog, učence spodbudim k samovrednotenju tega sklopa oz. teme. Po rešitvi določene naloge morajo presoditi o doseganju znanja ob posamezni nalogi. V obliki barvanja kolesa delavnice vsak učenec vrednoti uspešnost posameznega dela MD. Pobarva si pripadajoči krožni izsek v krogu oz. kolesu delavnice, in sicer glede na opravljeno delo, glede na reševanje nalog (koliko pomoči je posameznik potreboval, kako mu je bila naloga razumljiva, kako uspešno jo je rešil, v celoti ali delno, ali jo je rešil natančno, je bil pri delu vztrajen ...). Na koncu pa o svojem delu razmišljajo še ob nedokončanih povedih oz. vprašanjih, ki

so zapisana ob kolesu delavnice. Napišejo, kje so dobri, kje bi lahko bili še boljši. Vse z namenom, da bi bili v bodoče na tem področju še boljši. Vsakemu učencu na koncu dela podam povratno informacijo. Že na začetku pa se dogovorimo, naj učenci spremljajo tudi delo sošolcev, ki sedijo poleg njih. Na koncu drug drugemu podajo mnenje v pisni obliki.

Zaključek

Med dejavnostjo sem učencem na razpolago za pomoč oz. za usmeritev pri delu. Učenje v skupini zelo dobro vpliva na motivacijo in vztrajnost pri delu, tako da večino programa realiziramo v teh treh dneh. V treh dneh intenzivnega dela, ukvarjanja z matematiko na bolj sproščen način kot v šoli se uspešno stkejo tudi socialne oz. prijateljske vezi med sošolci. K dobremu vzdušju in počutju učencev pripomoreta tudi dobra hrana v domu in koriščenje telovadnice v prostem času. Učence pri delu ne omejuje čas šolske ure. Ta oblika dela naše učence zelo navdušuje – k temu predmetu se prijavljajo skoraj vsi učenci iz razreda. S takšnega druženja prihajajo bogatejši tako učenci kot tudi učitelj. Večini učencev so naloge v MD všeč, ker so drugače zasnovane, kot so jih vajeni pri rednem pouku.

Ta način vrednotenja sem v tem šolskem letu prvič uporabila pri MD v vseh razredih. Učenci so bili nad tem zelo navdušeni. Ob koncu posamezne teme so kar sami vprašali: »Si sedaj lahko pobarvam v kolesu to temo?« Pri poročanju o presoji lastnega znanja so učenci najprej izpostavili svoja močna področja, nato pa še šibka. Tudi sama sem pri njih poiskala najprej močno področje. Ta izkušnja je bila zanje nekaj novega, zanimivega, drugačnega. Zato bom ta način tudi v prihodnje uporabila pri svojem delu. ◀

Viri in literatura

- Učni načrt izbirni predmet Matematična delavnica (2004). Ljubljana: Nacionalni kurikulumni svet, Zavod RS za šolstvo.
- Učiteljev glas, priloga revije Vzgoja in izobraževanje 2/2017, str. 12–15.
- Vključujoča šola (2017). Priročnik za učitelje in druge strokovne delavce. Formativno spremljanje v podporo vsakemu učencu, 2. zvezek. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- Posodobitve pouka v osnovnošolski praksi (2013). Matematika. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- Sirnirk, Mateja; Suban, Mojca (2017): Pomen formativnega spremljanja pri učenju in poučevanju matematike. V: Matematika v šoli, letnik 23, št. 1, str. 2–10.

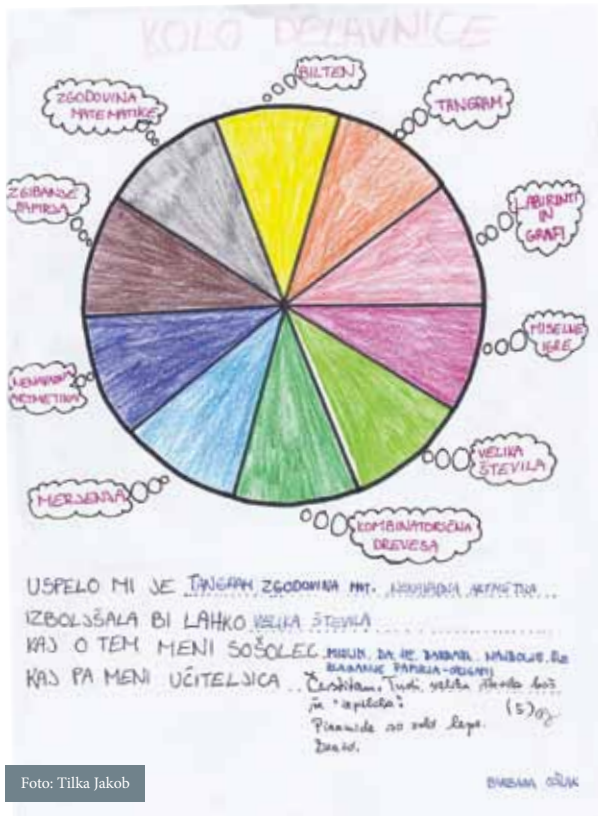

Foto: Tilka Jakob